

ORGANIZACJA, FUNKCJONOWANIE RADY MINISTRÓW

Rada Ministrów

- ▶ Zgodnie z obowiązującą Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 Rada Ministrów składa się z Prezesa Rady Ministrów oraz ministrów. W skład Rady Ministrów mogą być powoływani wiceprezesi Rady Ministrów oraz przewodniczący określonych w ustawach komitetów. Prezes oraz wiceprezesi Rady Ministrów mogą pełnić także funkcję ministra lub przewodniczącego komitetu (art. 147 Konstytucji).
- ▶ Organizację i tryb pracy Rady Ministrów reguluje ustawa z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów

Kompetencje Rady Ministrów:

- ▶ prowadzi politykę wewnętrzną i zagraniczną Rzeczypospolitej Polskiej (art. 146 ust. 1 Konstytucji),
- ▶ kieruje administracją rządową (art. 146 ust. 3 Konstytucji),
- ▶ w zakresie i na zasadach określonych w Konstytucji i ustawach, na podstawie art. 146 ust. 4 Konstytucji, w szczególności:
 - ▶ zapewnia wykonanie ustaw,
 - ▶ wydaje rozporządzenia,
 - ▶ koordynuje i kontroluje prace organów administracji rządowej,
 - ▶ chroni interesy Skarbu Państwa,
 - ▶ uchwala projekt budżetu państwa,
 - ▶ kieruje wykonaniem budżetu państwa oraz uchwala zamknięcie rachunków państwowych i sprawozdanie z wykonania budżetu,

Kompetencje Rady Ministrów c.d.

- ▶ zapewnia bezpieczeństwo wewnętrzne państwa oraz porządek publiczny,
- ▶ zapewnia bezpieczeństwo zewnętrzne państwa,
- ▶ sprawuje ogólne kierownictwo w dziedzinie stosunków z innymi państwami i organizacjami międzynarodowymi,
- ▶ zawiera umowy międzynarodowe wymagające ratyfikacji oraz zatwierdza i wypowiada inne umowy międzynarodowe,
- ▶ sprawuje ogólne kierownictwo w dziedzinie obronności kraju oraz określa corocznie liczbę obywateli powoływanych do czynnej służby wojskowej,
- ▶ określa organizację i tryb swojej pracy.

Zasada domniemania kompetencji Rady Ministrów

- ▶ Do Rady Ministrów należą sprawy polityki państwa niezastrzeżone dla innych organów państwowych oraz samorządu terytorialnego (art. 146 ust. 2 Konstytucji).

Procedura tworzenia Rządu

- ▶ Obowiązująca Konstytucja przewiduje następującą procedurę utworzenia rządu:
- ▶ Zasadnicza procedura
- ▶ W ciągu 14 dni od pierwszego posiedzenia Sejmu lub przyjęcia dymisji poprzedniej Rady Ministrów Prezydent Rzeczypospolitej desygnuje Prezesa Rady Ministrów, tj. wskazuje osobę (zwykle wytypowaną wcześniej przez partię polityczną mającą większość w Sejmie lub koalicję partii), która otrzymuje misję sformowania rządu
- ▶ Osoba desygnowana na Prezesa Rady Ministrów w ciągu 14 dni proponuje Prezydentowi skład Rady Ministrów.
- ▶ Prezydent powołuje Prezesa Rady Ministrów oraz pozostałych członków Rady Ministrów oraz odbiera przysięgę od nowo powołanej Rady Ministrów.
- ▶ W ciągu 14 dni od powołania przez Prezydenta Rady Ministrów w trybie art. 154 ust. 1 zd. 2 Konstytucji, Prezes Rady Ministrów przedstawia Sejmowi program działania Rady Ministrów (exposé) z wnioskiem o udzielenie jej wotum zaufania. Sejm uchwała wotum zaufania bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

Procedura tworzenia Rządu: I procedura rezerwowa

- ▶ W razie niepowołania Rady Ministrów w przedstawionym wyżej trybie lub nieudzielenia jej wotum zaufania przez Sejm, w ciągu 14 dni od upływu terminów określonych w art. 154 ust. 1 lub 2 Konstytucji, Sejm wybiera Prezesa Rady Ministrów oraz proponowanych przez niego członków Rady Ministrów bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów. Prezydent powołuje tak wybraną Radę Ministrów i odbiera od niej przysięgę.

Procedura tworzenia Rządu: II procedura rezerwowa

- ▶ W razie niepowołania Rady Ministrów w trybie art. 154 ust. 3 Konstytucji Prezydent w ciągu 14 dni powołuje Prezesa Rady Ministrów i na jego wniosek pozostałych członków Rady Ministrów oraz odbiera od nich przysięgę. (W praktyce ustrojowej, 11 czerwca 2004, doszło uprzednio do desygnowania Prezesa Rady Ministrów na podstawie art. 154 ust. 1 zd. 1 Konstytucji.)
- ▶ W ciągu 14 dni od powołania przez Prezydenta Rady Ministrów w trybie art. 155 ust. 1 zd. 1 Konstytucji, Prezes Rady Ministrów przedstawia Sejmowi program działania Rady Ministrów (exposé) z wnioskiem o udzielenie jej wotum zaufania. Sejm uchwała wotum zaufania zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.
- ▶ W razie nieudzielenia Radzie Ministrów wotum zaufania w trybie określonym w art. 155 ust. 1 zd. 2 Konstytucji, Prezydent skraca kadencję Sejmu i zarządza wybory.

Konstruktywne wotum nieufności

- ▶ Zgodnie z art. 158 ust. 1 Konstytucji, możliwe jest także powołanie nowej Rady Ministrów w trybie tzw. konstruktywnego wotum nieufności. Sejm wyraża Radzie Ministrów wotum nieufności większością ustawowej liczby posłów na wniosek złożony przez co najmniej 46 posłów, w którym imiennie powinien być wskazany kandydat na Prezesa Rady Ministrów. W sytuacji przyjęcia takiej uchwały przez Sejm, Prezydent ma obowiązek przyjąć dymisję Rady Ministrów, powierzyć jej dalsze sprawowanie obowiązków do czasu wyboru nowego rządu i powołać wskazanego w uchwale o wotum nieufności kandydata na Prezesa Rady Ministrów, co rozpoczyna zasadniczą procedurę powoływania Rady Ministrów.

Tworzenie Rządu a Regulamin Sejmu

- ▶ Art. 112. Udzielenie wotum zaufania Radzie Ministrów:
- ▶ 1. W debacie nad programem działania i wnioskiem o udzielenie wotum zaufania Radzie Ministrów powołanej przez Prezydenta w trybie art. 154 tryb powoływania Prezesa Rady Ministrów i ministrów, ust. 1 Konstytucji, przedstawionymi przez Prezesa Rady Ministrów, Marszałek Sejmu, poza kolejnością mówców zapisanych do głosu, udziela głosu wyłącznie Prezesowi Rady Ministrów; po wyczerpaniu listy mówców i zadaniu pytań głos może zabrać wyłącznie Prezes Rady Ministrów.
- ▶ 2. Marszałek Sejmu poddaje pod głosowanie wniosek Prezesa Rady Ministrów. Inne wnioski w tej sprawie są niedopuszczalne.
- ▶ 3. Wotum zaufania Sejm uchwała bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

Tworzenie Rządu a Regulamin Sejmu

- ▶ Art. 113. Zgłaszanie kandydatur na stanowisko Premiera w razie niepowołania Rady Ministrów przez Prezydenta:
- ▶ W razie niepowołania Rady Ministrów przez Prezydenta w trybie art. 154 tryb powoływania Prezesa Rady Ministrów i ministrów, ust. 1 Konstytucji albo nieudzielenia przez Sejm powołanej Radzie Ministrów wotum zaufania w trybie art. 154 tryb powoływania Prezesa Rady Ministrów i ministrów, ust. 2 Konstytucji, kandydata na Prezesa Rady Ministrów może zgłosić co najmniej 46 posłów.
 2. Termin zgłaszania kandydatur na Prezesa Rady Ministrów wyznacza Marszałek Sejmu, po zasięgnięciu opinii Konwentu Seniorów.
 3. Sejm wybiera Prezesa Rady Ministrów w głosowaniu imiennym.
 4. Prezes Rady Ministrów przedstawia Sejmowi na posiedzeniu program działania Rządu oraz proponowany przez niego skład Rady Ministrów.
 5. Wniosek Prezesa Rady Ministrów w sprawie wyboru Rady Ministrów jest głosowany łącznie. Art. 112 udzielenie wotum zaufania Radzie Ministrów, ust. 2 stosuje się odpowiednio.
 6. Sejm wybiera Prezesa Rady Ministrów oraz proponowanych przez niego członków Rady Ministrów bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.
 7. Uchwałę o wyborze Rady Ministrów Marszałek Sejmu przekazuje niezwłocznie Prezydentowi.

Organy wewnętrzne Rady Ministrów

- ▶ Tematowi temu poświęcony jest rozdział 3 ustawy o Radzie Ministrów z 8 sierpnia 1996. Organy takie mogą zostać powołane przez Prezesa Rady Ministrów w drodze zarządzenia na wniosek członka Rady Ministrów lub z inicjatywy samego premiera. Organami takimi mogą być w szczególności:
 - ▶ komitety (stałe lub powoływane do rozpatrzenia określonej kategorii spraw lub konkretnej sprawy) (np. Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów, Komitet Stały Rady Ministrów).
 - ▶ rady i zespoły opiniodawcze lub doradcze w sprawach należących do kompetencji Rady Ministrów lub Prezesa Rady Ministrów
 - ▶ Prezes Rady Ministrów, tworząc organy pomocnicze, określa jednocześnie ich nazwę, skład, zakres działania oraz tryb postępowania (np. Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego). Innymi organami pomocniczymi, o których mówi ustawa mogą być powoływane w drodze rozporządzenia komisje do opracowywania projektów kodyfikacji określonych dziedzin prawa, komisje wspólne, w skład których wchodziłoby członkowie rządu oraz reprezentanci określonych instytucji lub środowisk, których rozpatrywana sprawa by dotyczyła. Przy Prezesie Rady Ministrów działa także Rada Legislacyjna oraz Rządowe Centrum Legislacji .

Literatura

Banaszak B., Prawo konstytucyjne, Warszawa

Garlicki L., Prawo konstytucyjne, Warszawa

Konstytucja RP

